Zaaknummer: 85448-2024

Beknopt verslag openbare hoorzitting van de gemeenteraad Emmen op maandag 11 maart 2024 vanaf 19.30 uur

Aanwezig:

Voorzitter	:	de heer H.A. Bos
Commissiegriffier	:	mevrouw C. de Widt
Collegeleden	:	de heer J. Bos, de heer P.M. Schrik
De commissieleden	:	de heer M. Meijer (VVD), mevrouw A.W. Scheper (VVD), de heer R. van Veen (GroenLinks), de heer J.H. Koops (D66), de heer R.R. Pruisscher (ChristenUnie), de heer M.J. Supheert (ChristenUnie), mevrouw R. Gommer-Gelijk (CDA), de heer D.H. van Dijken (CDA), de heer H. Smit (PvdA), mevrouw U.H. Kilinçci (PvdA), de heer A. de Vries (PvdA), mevrouw C.P.M. Ester-Schokker (SP), de heer D.E. de Vries (Wakker Emmen), de heer L. Hoogenberg (Wakker Emmen), mevrouw M. Hekhuis (Wakker Emmen), de heer D. Dekker (Wakker Emmen), de heer A.J. Jakobs (Wakker Emmen), de heer G.H.H. Linnemann (Wakker Emmen), de heer M. Katerbarg (Wakker Emmen), de heer M. Woltman (Wakker Emmen), de heer D.M. Poelman (Wakker Emmen), de heer L.H. Herbers (Wakker Emmen), de heer H. van der Velde (Wakker Emmen), de heer H.M. Kasteleijn (50PLUS)
Verslaglegging	:	de heer D.P. Drolenga (Notuleerservice Mooi Werk)

1. Opening en vaststelling agenda

Voorzitter H.A. Bos opent de openbare hoorzitting om 19.30 uur, als onderdeel van de agendapunten 9A en 9B van de raadscommissie Wonen & Ruimte van 12 maart a.s., en heet de aanwezigen welkom. Na elke voordracht van de (elf) insprekers, op volgorde van aanmelding, kunnen de commissieleden toelichtende vragen stellen. Afspraak dat discussie, meningen en dergelijke bij de raadscommissie van 12 maart thuishoren. De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. Spreekrecht: Waterinjectie NAM Schoonebeek

De heer Van Hees (Dorpsbelangen Schoonebeek) ziet in de collegebrief nog geen groen licht richting staatssecretaris, met name omdat blok A van het bijdragespoor niet naar tevredenheid is uitonderhandeld. Dorpsbelangen waardeert het dat B&W meer financiële compensatie en inzet verlangt. Dorpsbelangen nam een jaar geleden zijn verantwoordelijkheid om inzage te krijgen in het draagvlak onder de bewoners voor de NAM-injectieplannen. Gezien het delicate onderwerp is de verdeeldheid in Schoonebeek logisch. Dorpsbelangen liet door een onafhankelijk gerenommeerd bureau een representatieve enquête houden. Het college hoeft, evenals Dorpsbelangen, geen mening te geven over de uitslag, maar die lijkt in de brief te worden doodgezwegen. Is de mening van de bewoners over de belangrijkste gedragen aspecten van ondergeschikt belang? Dit doet afbreuk aan het democratische enquêteproces waaraan elke bewoners mocht en kon deelnemen. Op voorhand stelde liefst 78% van alle deelnemers de omgekeerde bewijslast en 84% een waarborgfonds als vereiste – net als de gemeente Assen en de provincie Drenthe dat willen. Daar EZK niets over omgekeerde bewijslast schreef, vragen teleurgestelde Schoonebekers zich af wat überhaupt hiervoor is gedaan. B&W moeten achter hen staan bij de zorgen rond oliewinning en afvalwaterinjectie, zeker nu zij te maken krijgen met drievoudig gestapelde mijnbouw die in het gebiedsproces niet was voorzien. Dat NAM e.a. risico's beperken, lijkt voor Dorpsbelangen temeer een reden de

omgekeerde bewijslast toe te passen. Gaat het college zich hier alsnog voor sterk maken als eis of advies bij de NAM-vergunning? Het gaat de bewoners niet om geld, maar wat de overheden met hun zorgen doen. Dorpsbelangen is niet voor of tegen de plannen van de NAM, maar vraagt oog voor kansen én zorgen. Men steunt de inspanning voor meer financiële mogelijkheden, zekerheid en duidelijkheid. Dit alles moet worden bepaald via een zo dorps mogelijk representatief democratisch proces. Het blijft zaak daarin zorgvuldig te blijven, niets te overhaasten in het bijdragespoor en met elkaar in gesprek te blijven.
D66 dankt Dorpsbelangen voor de rol die het heeft gepakt i.c. De opmerkingen over de enquête is terecht. Al hebben B&W daar inhoudelijk geen rol in, hoe hielpen zij bij de organisatie ervan?
De heer Van Hees bevestigt dat het college daar geen inhoudelijke rol bij had. De volledige raad is akkoord gegaan met een financiële bijdrage voor de enquête. Daarna was er overleg met wethouder Van der Weide, waarbij de enquêtevragen zijn besproken. Ook kreeg Dorpsbelangen ambtelijke ondersteuning bij het organiseren van de enquête, met helaas wat vallen en opstaan.
D66 vraagt of het juist is dat Dorpsbelangen niets van de gemeente heeft vernomen over de uitslag. En kan de wethouder reageren op de oproep van Dorpsbelangen over het waarborgfonds en de omgekeerde bewijslast?
De heer Van Hees kan zich niet herinneren dat B&W met hem of de secretaris van Dorpsbelangen over de enquête-uitkomst hebben gecommuniceerd. De laatste maanden heeft de heer Van Hees vaker contact met wethouder Bos heeft gehad en dat verloopt verder goed.
Voorzitter H.A. Bos stelt dat het ongebruikelijk is om bij een hoorzitting het college te laten reageren. Dat kan bij de commissievergadering van 12 maart, wethouder Bos gaat dan in op de laatste vraag van D66. De raadscommissie hoort nu de burgers en kan hen verduidelijkingsvragen stellen.
Wakker Emmen beluistert dat Dorpsbelangen in principe niet voor of tegen de oliewinning is. Hoe staat de heer Van Hees daar persoonlijk in als inwoner van Schoonebeek?
De heer Van Hees gaat daar niet op in. Hij spreekt hier in als voorzitter van Dorpsbelangen, niet op persoonlijke titel. Zijn persoonlijke standpunten in dezen staat los van zijn inbreng vanavond.
50PLUS vraagt hoe Dorpsbelangen als EOP de ontzorgtafel heeft beleefd.
De heer Van Hees rolde er tijdens de eerste ontzorgtafel (tot en met zomer 2023) in als voorzitter en maakte nog de afronding van ondertekening van het toezeggingendocument mee. Dat was een hectische periode waarbij de deelnemers vrij veel aanvullende eisen hebben gesteld. Dat was een harde, maar faire struggle, met name over waar verantwoordelijkheden liggen. Het aantal handtekeningen was twintig, later aangevuld met die van NAM en EZK. Daar de laatste partijen het moeten gaan uitvoeren, heeft Dorpsbelangen zich niet aan het document gecommitteerd. Men wilde namelijk niet via een rechtsvorm participeren in het geheel, anders zou men in een spagaat komen bij klachten van bewoners en zou men de eigen, ondertekende eisen moeten verdedigen. Dat is kenbaar gemaakt aan de onafhankelijk tafelvoorzitter en EZK.
VVD begrijpt dat Dorpsbelangen graag de enquête-uitkomst in de collegebrief terugziet. Klopt dit?
De heer Van Hees beaamt dat, voor de punten waarborgfonds en omgekeerde bewijslast, met significante overeenstemming c.q. zorgpunten onder voor- én tegenstanders. Dat Dorpsbelangen zelf in het belang van de inwoners het initiatief heeft genomen tot de bewonersenquête, zou meer aangezet moeten worden in de B&W-brief, die overigens inhoudelijk verder goed in elkaar zit. De staatssecretaris heeft weliswaar de enquête persoonlijk in ontvangst genomen, het is altijd goed dit schriftelijk nog eens te bevestigen in de collegebrief.

De heer Krikken (inwoner) is in verwarring over de conceptbrief van B&W aan EZK. Hij wil duidelijkheid – en daarmee veiligheid. Het college is om advies gevraagd, dat niet opgevolgd hoeft te worden. Dit betekent afhankelijkheid van EZK als bevoegd gezag. Het is een pilot-gebiedsproces waarvan alle partijen het belang van welslagen zien en voelen, eenieder vanuit zijn eigen perspectief en met goede samenwerking op voet van gelijkwaardigheid. De inhoud van de brief aan EZK moet meer geschreven vanuit eigen kracht en waardigheid, met een heldere omschrijving van

de noodzakelijk, onontbeerlijke maatregelen als basis voor een gedegen collegestandpunt. De afspraken moeten bindend zijn en worden nageleefd. Het heeft er alle schijn van dat door de NAM aangevraagde vergunningen niet zijn af te wijzen. Is dat werkelijk zo? Juist in deze tijd van klimaatverandering en verdroging kan dit uiterlijke schijn zijn. De NAM wil veel schoon water in de grond pompen, waarna het er vervuild uitkomt. Wat gebeurt er in tijden van droogte? Wie krijgt de prioritering bij waterlevering: boer, burger of NAM? Of wordt het gelijkelijk verdeeld? Waar is dat vastgelegd en wat is de feitelijke hoeveelheid schoon water die de NAM dagelijks onder de grond wil pompen? Hoe kan de burger erop vertrouwen dat er altijd voldoende water is? Handelen raad en collega op grond van het wettelijke voorzorgsprincipe? Zijn zij bewust van de door verdroging grote, onomkeerbare processen in de ondergrond plaatsvinden: verdroogde bomen en verzakkingen van huizen en grond in het gebied? Wat wordt de grote kostenpost voor gemeente en inwoners? Is het mogelijk in Schoonebeek, net als in Delfzijl en Duitsland, een afvalwaterzuiveringsbedrijf te bouwen om de grote hoeveelheid weg te pompen schoon water te hergebruiken. Bovendien is dit een win-winsitu-atie met een constellatie van subsidie, extra werkgelegenheid, minder polarisatie tussen voor- en tegenstanders, meer milieu- en natuurwinst en een gemeentebestuur dat respect afdwingt bij inwoners en EZK. Immers, ook de volgende generaties moeten een veilig bestaan krijgen in deze mooie natuurrijke zuidoosthoek van Drenthe.
CDA vraagt naar de twee belangrijkste bindende maatregelen die terug moeten komen in de brief.
De heer Krikken noemt de maatregel dat het winningsgebied na afloop van de concessie integraal en netjes opgeruimd wordt met zoveel mogelijk herstel van de natuur. Deze drive komt voort uit andere situaties in de wereld waar delfstoffenwinning ook ten koste ging van natuur en leefomgeving. De tweede en volgende maatregelen staan in de mail die hij zal nazenden.
Wakker Emmen informeert hoe de verdroging zich verhoudt tot de mijnbouw.
De heer Van Hees denkt dat de verdroging veel sterker optreedt door de grote hoeveelheid water die straks wordt onttrokken aan het gebied. Er gaat relatief schoon water de grond in, aangeleverd als rioolwater vanuit de puurwaterfabriek. Dit lijkt worst-case overeen te komen met het waterverbruik van liefst 69.000 huishoudens. Gezien de steeds verder opwarmende buitentemperatuur is het echter des te belangrijker om het grondwater juist vast te houden in plaats van weg te pompen.

De heer Van Zon (inwoner Nieuw-Amsterdam) gebruikt David (bewoners) en Goliath (NAM) als metaforen bij de afvalwaterinjectieplannen. Goliath c.s. menen Davids veilig en gezond wonen te mogen bezoedelen en hem al het gras onder de voeten weg te maaien ten faveure van hun aandeelhouders. Dit wordt met eenzijdig specialisme gepoogd via gecontroleerde openheid, afgezwakte milieudelicten en afkoping. De vele kleine Davids proberen in het woud van macht en regels hun veilige toekomst te borgen. Zij zoeken steun bij de overheden die de Davids zouden moeten beschermen. Democratie bestaat alleen met volledig begrip en respect voor burgerrechten. Verantwoording voor publieke dienstverlening en leefbaarheid wordt bij gemeenten neergelegd om de kwetsbare Davids te beschermen. Net als Goliath bemoeilijkt het waterschap het woonhabitat van de Davids door verlaging van het grondwaterniveau in de veenbodem ten voordele van derden, met continue veenoxidatie en verzakkingen tot gevolg. De gemeente heeft na onderzoek zwaar transport in gebied Vaart ZZ, Nieuw-Amsterdam verboden vanwege de trillingsschade. Aardbevingen door afvalwaterinjectie creëren een onomkeerbaar effect op de bestaande authentieke woningen. Volgens het RIVM gaan zware metalen en zouten het ecosysteem verstoren en de schadelijke stoffen de milieunormering overschrijden. Goliath vindt de reiniging van afvalwater te complex, te duur en dus onnodig, maar claimt de 2 miljoen liter puurwaterproductie voor de stoominjecties. De wirwar aan trillingskaarten van KNMI en NAM geven alleen voorspellingen weer: interessant voor wetenschappers maar niet voor beleidsmakers. In plaats van zich achter de (voorspellende) wetenschap te verschuilen zou de overheid zich moeten baseren op de werkelijkheid. Volgens hen worden de afvalwaterinjectie en aardbevingen gecontroleerd gemonitord. Maar 99% van de enkele KNMI-sensoren zitten op 13 meter diepte, terwijl de injecties

op 3 km. diepte plaatsvinden. Dit geeft de lokale Davids geen vertrouwen: de meerderheid zegt 'nee' tegen de injecties. Al verkeren ze in onwenselijke onzekerheid met psychische schade, Goliath maalt gewoon door. Kern van de discussie is: gaat winstbejag echt boven een veilige en gezonde woonomgeving? Wordt de vernietiging van de habitat, door gevolgschade van mijnbouw en regelgeving, in de boekhouding als 'ingecalculeerd risico' vermeld? De woning van de heer Van Zon is door gevolgschade van derden gesneuveld. Zijn gezin is gezegend met voldoende koopkracht, kennis en lef om bevingsbestendig te herbouwen. Helaas is dit voor weinigen weggelegd. Hier ligt een taak voor de gemeente: pak die kans en bescherm de burgers die de op handen zijnde schade niet zelf kunnen dragen.
50PLUS beluistert vrees bij inspreker dat de geleden schade aan het eigen huis ook andere burgers zal treffen door onttrekking van grote waterhoeveelheden. Klopt dat?
De heer Van Zon kent de situatie rond het winningsgebied daarvoor onvoldoende. Zijn woning ligt onder de rook van Schoonebeek, door de NAM aangegeven als mogelijk probleemgebied. Het waterschap reguleert de extreme wateronttrekking door de NAM en droogte continu, waardoor de omringende huizen 'op scherp staan'. De boerderij van de heer Van Zon zakte 40-50 cm. weg, waarna het pand rijp was voor de sloop. Eén flinke aardbeving en tientallen andere huizen, waar minder draagkrachtige gezinnen wonen, kunnen zomaar ook de klos zijn op deze slappe bodem.
D66 informeert of inspreker als inwoner van Nieuw-Amsterdam c.q. gedupeerde van bodemverzakking is ontzorgd dankzij de ontzorgtafel.
De heer Van Zon heeft een bepaald gevoel bij die tafel. Zelf is zijn woonbuurt meer initiatiefnemend van aard. Men heeft SodM, de Commissie Mijnbouwschade, de gemeente e.a. uitgenodigd voor een bezoek aan hun verzakte woningen. Waarom moeten zij jarenlang leuren, terwijl de gemeente er voor hen zou moeten zitten? Van Zon c.s. lopen bij allerlei instanties vast. De gemeente moet richting NAM en EZK assertiever optreden en voor hun burgers opkomen in plaats van geld incasseren voor bijvoorbeeld FC Emmen en een mooi fietspad. SodM en KNMI voorspellen dat er een aardbeving komt. Eentje is voldoende om een ravage aan te richten in Nieuw-Amsterdam.

Mevrouw Hans (inwoner Schoonebeek) begrijpt dat de olie- en gaswinning en waterinjectie complex zijn en met verschillende belangen gepaard gaan. 'Veilig en verantwoord' moet vooropstaan bij de besluitvorming, conform de adviezen van SodM en TNO na grondige risicoanalyse. Hieruit blijkt dat waterinjectie onder strikte voorwaarden veilig en verantwoord kan, wat het college overneemt in zijn positieve, navolgbare advies aan EZK. Mevrouw Hans wil als deelnemer aan de ontzorgtafel fase 2 en bijdragetafel blok 2 kennisnemen van de behoeften en vragen onder dorpsgenoten, met wie zij zich verbonden voelt. De uitwerking van de toezeggingen van de NAM aan de inwoners moet in een open en eerlijke dialoog verlopen om het vertrouwen van het dorp te behouden en zorgen weg te nemen. Nu wordt helaas wederom onjuist en onvolledige informatie over de omgekeerde bewijslast gedeeld. Die is er voor inwoners boven het Groninger gasveld in de context van de grote en complexe schades aldaar. De afhandeling laat zichtbaar meer dan te wensen over. Zorgvuldige en rechtvaardige schadeafhandeling moeten vooropstaan. De Commissie Mijnbouwschade staat de gedupeerden professioneel bij: haar uitspraak is bindend en de NAM heeft zich hieraan gecommitteerd. De Commissie heeft sinds de oprichting (2020) met één aardbeving door mijnbouwactiviteiten bij Ekehaar van doen gehad; dit loopt nog. De ontzorgtafel houdt voor 25 april een bijeenkomst voor alle inwoners, waarbij de Commissie Mijnbouw een presentatie geeft om iedereen goed te informeren. De meldingstermijn van één jaar na de bodembeweging is relatief kort, aangezien ook naderhand schades kunnen optreden. Belangrijke voorwaarde is ook dat er meer en geavanceerde meetapparatuur wordt geplaatst, evenals het stopzetten van de olieproductie bij een beving van boven 3.0 op de Schaal van Richter. 30% van de Nederlandse gemeenten heeft te maken met mijnbouwactiviteiten; het gebruik van de diepe ondergrond lijkt door de energietransitie alleen maar toe te nemen. Tegelijk leiden verdroging en inklinking van de grond steeds meer tot schade voor veel gedupeerden, oplopend tot 12 miljard. De

omgekeerde bewijslast is inwoners blij maken met een dooie mus; in veel gevallen is de schade sowieso niet te herleiden aan de mijnbouw. Mevrouw Hans vertrouwt erop dat de gemeente haar verantwoordelijkheid neemt en weloverwogen adviseert op basis feitelijke onderzoeksinformatie in het belang van de gemeenschap. Zij verwacht dat de waterinjecties veilig en verantwoord plaatsvinden en NAM zijn toezeggingen gestand doet, zodat ook de kinderen van mevrouw Hans in Schoonebeek een veilige toekomst hebben.
D66 vraagt een toelichting op schadegevallen die niet te relateren zouden zijn aan mijnbouw. De Commissie Mijnbouw is jong en heeft nog geen schadevergoeding uitgekeerd. Waarop baseert mevrouw Hans haar vertrouwen?
Mevrouw Hans zet het recente rapport uiteen over funderingsschade in Nederland. De schadelast ad 12 miljard komt door verdroging en inklinking die in Schoonebeek bovengemiddeld optreden. De Commissie Mijnbouwschade is ingesteld na de ervaringen in Groningen en is goed geëquipeerd om de oorzaak van de schade te scheiden: mijnbouw in de diepe ondergrond versus andere (bovengrondse) oorzaken. Dat kan leidt tot teleurstelling bij schadeclaims als de oorzaak ligt in verdroging en inklinking. Inmiddels liggen er behoorlijk wat schademeldingen met mijnbouw als vermeende oorzaak. Vaak blijkt de oorzaak anders te zijn, zodat de diskwalificatie ‘geen schadevergoeding uitgekeerd’ de (jonge) Commissie geen recht doet, die met nog maar één aardbeving te maken had.
50PLUS vraagt hoe de contacten met de Commissie verlopen zijn na die ene beving.
Mevrouw Hans antwoordt dat die plaatsvond bij Ekehaar, achter Assen, en dus geen betrekking had op haar eigen of andere woningen in Schoonebeek.

De heer Hilberink (inwoner Schoonebeek) is geen lid van belangengroeperingen NOD of SAS, maar wel een bezorgde oud-NAM-medewerker. NAM wil schaamteloos 1,6 miljard liter schoon water per jaar vervuilen met dikke vieze olie. Het dumpen van vervuild water in de diepe ondergrond past daar goed bij. Dan is het uit het zicht en krijgt NAM er geen vragen over van volgende generaties. Het gasveld is niet leeg, het is slechts gestopt na de sluiting van de ontzwavelingsfabriek in Emmen. In het veld zit nog steeds 1,5-2,0 kuub zwaar giftig H2S-houdend gas dat te ruiken is tot een bepaalde concentratie. Daarboven raken de neuszenuwen verlamd, in nog hogere concentraties is het zelfs dodelijk. Blijkens onderzoek wordt aan de buitenkant van de meeste Nederlandse gasputten methaan gemeten; dit kan dus op lange termijn ook optreden in het Schoonebeker veld, zeker bij drukverhoging in de formatie door de afvalwaterinjectie. Volgens de NAM-projectleider zou die druk erg laag zijn, waardoor het afvalwater erin stroomt zonder gebruik van pompen. Hij bevestigde, net als het SodM, dat dit alleen kan met voldoende scheuren in het veld. De gaswinning was indertijd ook zonder fracking mogelijk. Hoe denkt NAM het water dan zo ver mogelijk verwijderd van die scheuren te injecteren? Wat zijn de gevolgen van afkoeling en drukverhoging in de formatie vol scheuren? Het SodM constateerde dat de formatie onvoldoende opnamecapaciteit heeft voor het productiewater na 40 jaar oliewinning. NAM maakte toen ineens bekend dat men het H2S-houdend gas uit de locaties Dalen, Zweeloo en Oosterhesselen wilde halen. Na de toezegging van NAM en EZK dat een deel van de olieopbrengsten naar de omgeving gaan, gingen B&W direct schriftelijk akkoord met de injectieplannen – tot verbazing van de heer Hilberink. Het college vertegenwoordigt toch de bevolking en is toch verantwoordelijk voor diens welzijn en gezondheid? Naar de B&W-clausule ‘mits veilig en gezond’ wordt blijkbaar niet verder gekeken, ook niet na de enquête, die aantoont dat een groot deel van de omgeving tegen de oliewinning is zonder betere garanties als omgekeerde bewijslast en een waarborgfonds. Het college ging ook toen de strijd met NAM en EZK niet aan en bagatelliseerde daarmee de uitkomsten van de enquête. Pas toen die opbrengst een luttele 1 euro per geproduceerd olievat (iets meer dan 1% van de totale omzet) bleek te zijn, reageerden B&W hierop. In 1991 ging van de meevaller ad 40 miljard gulden van het Groninger gas ook maar 1% naar Noord-Nederland en 88% naar de Randstad. Blijkbaar is geld nu nog steeds belangrijker dan de veiligheid en gezondheid van inwoners en milieu. De gemeente moet nu haar verantwoordelijkheid nemen voor haar inwoners, de

strijd aangaan met NAM en EZK en zich niet langer laten manipuleren bij het aandeel in de olieopbrengst. Bovendien is de dikke olie uit Schoonebeek in strijd met het Klimaatakkoord van Parijs en de energietransitie. Deze spekt alleen de staatskas en de winsten van de (overige) aandeelhouders van de NAM, wederom over de rug van de lokale bewoners.
Wakker Emmen informeert sinds wanneer de heer Hilberink afweet van het dodelijke gas. Heeft hij daar toen melding van gemaakt?
De heer Hilberink wist dat al in zijn NAM-periode. Hij heeft dit niet gemeld. Dat er een behoorlijke hoeveelheid H2S in het gas zat, was alom bekend. Daarom is het gasveld ook gesloten na sluiting van de ontzwavelingsfabriek in Emmen.
50PLUS vraagt waarom inspreker als oud-NAM-medewerker tegen oliewinning is. In 1996 ging er een brief van de NAM-directeur naar EZK met het voornemen definitief te stoppen met de gaswinning. Toen is besloten alles te stoppen en wilde men het Schoonebeker veld verkopen. Dat is toen niet doorgegaan, maar zou dat plan niet alsnog kunnen doorgaan na verkrijging van de vergunning?
De heer Hilberink wijst eerst op de ondertekening door Nederland van het Klimaatakkoord van Parijs, een bevestiging van het zo snel mogelijke afbouwen van fossiele energie. Blijkbaar kan dat pas nadat het geld van de olie- en gaswinning binnen is, wat 1,6 miljard liter schoon water per jaar kost om dikke vieze olie op te pompen die eigenlijk niet meer nodig is en wel vlak bij het Natura2000-gebieden Bargerveen en de Hondsrug. Daarna wordt ook nog vervuild water geïnjecteerd in een H2S-houdende gasveld: dat kan vandaag de dag niet meer. Als NAM wederom tot verkoop van het Schoonebeker veld wil overgaan, zou dat de heer Hilberink niet verbazen. Sinds begin tachtiger jaren heeft men meerdere reorganisaties doorgevoerd en in 1986/’87 besloten het olieveld in Schoonebeek te sluiten. Zogenaamd om technische reden, maar feitelijk omdat het veld kapot was geproduceerd. Naderhand is NAM opgedeeld in vier units om ze te verkopen, waaronder het olieveld Schoonebeek. In 1996 ging een NAM-brief naar EZK met de aankondiging om definitief te stoppen met de oliewinning in Schoonebeek. In 2011 werd die plots weer interessant, kennelijk omdat de Nederlandse staat geld nodig had. Het ligt voor de hand dat Shell en ExxonMobil daarvoor hebben gelobbyd. Olie op 800 meter diepte sec is bedrijfseconomisch oninteressant, maar wel met een vergunning erbij. Dan ligt verkoop voor de hand. Dan is het maar de vraag welke waarde de afspraken aan de ontzorgtafel dan nog waard hebben.
D66 is bezorgd dat er nieuwe putten worden geslagen vanwege het drukverschil met de oude ongebruikte putten die dreigen te gaan lekken. Heeft de fractie dat goed begrepen?
De heer Hilberink beaamt dat. De NAM-constructie bij nieuwe putten is vrij betrouwbaar. Bij inbedrijfstelling wordt het cement warmer door de druk, zet uit en kan scheuren. Bij buitengebruikstelling van oude putten krimpt het cement, ook met kans op scheurvorming. Bij verhoging van de formatiedruk door de nieuwe putten kan methaan of H2S-gas op (lange) termijn aan de buitenkant ontsnappen.
ChristenUnie vraagt naar een mogelijke constructiemethode om dit te voorkomen of beperken.
De heer Hilberink denkt niet dat dit is te voorkomen. Het cement zit tot 3.000 meter diepte en is niet meer te bewerken. Men mag alleen hopen dat er kleilagen tussen zitten. Krimpt de putbuis, dan zet de klei uit en dicht het cement af. Maar bij andere grondsoorten kan dat niet. Bovendien leveren de laboratoriumonderzoeken en ervaringen elders in de wereld slechts voorspellingen op over wat er in de diepe ondergrond kán gebeuren. Maar geen vierkante meter grond is gelijk.
VVD ziet in de rapporten dat de NAM nieuwe methoden en materialen gebruikt. Hoe zit dat?
De heer Hilberink denkt dat dit mooier wordt voorgesteld dan het feitelijk is; hier is nog niet veel ervaring mee. NAM heeft het over epoxyleidingen. In de jaren tachtig raakten de rubberen moffen van een leidingbuis naar Schoonebeek heel snel lek. NAM wil de binnenkant van de putten met epoxy bekleden. Maar contact van vervuild of zout water met de buisnaden leidt tot corrosie door potentiaalverschil tussen het beschermde en onbeschermde deel van het buismetaal. Bovendien rekt de buitenkant van een buisbocht uit en stulpt de binnenkant in. Hierdoor kan de coating aan de binnenkant gaan ‘bubbelen’ op het metaal: daar heeft NAM nog geen ervaringen mee.

Mevrouw Ensink (Stop Afvalwater Schoonebeek (SAS)) ziet, ondanks de al vorig jaar ingebrachte zorgen van de bewoners, dat het college de concept-afweging van alternatieven en het voornemen van de NAM 'navolgbaar en logisch' noemde in een brief aan EZK. Dit is een belangrijk moment: alle adviezen, ook dat van B&W Emmen, gaan naar de staatssecretaris voor zijn besluit. 'Mits veilig en verantwoord' is een logisch mantra dat SAS steeds nadrukkelijker te pas en te onpas hoort. Maar het moet niet verzanden in een leeg begrip voor de gemeente om zich achter te verschuilen. Immers, de afgelopen decennia waren alle mijnbouwplannen het uitgangspunt, ook de gaswinning in Emmen die in 2015 met een bevingsmagnitude van 2.3 al zorgde voor 111 schadegevallen. Ook in de recente presentaties (7 maart) van het SodM en TNO draait het om 'veilig en verantwoord'. Complimenten daarbij voor de scherpe vragen van de raads- en commissieleden. De meeste beheersmaatregelen uit de escalatieladder komen pas ná een beving, zoals stoppen bij de veel te hoge magnitude van 3.0. Het uitgangspunt voor de grond is 'zandig': geen woord over randveenontginning en de grote impact op de versnellingsfactor voor bevingen. Dat deze in zandige grond mee gaan vallen, is onacceptabel als uitgangspunt. De gemeente moet het Rijk oproepen tot beter bodemonderzoek. Volgens SodM en TNO moet NAM beter onderzoek doen naar de bodemdaling en de negatieve effecten voor de waterhuishouding. Waarom hebben B&W dit advies niet meegenomen in hun brief? Bijzonder dat TNO ervan uitgaat dat olieputten niet lekken. Er zijn immers veel putten; wat zou uit het onderzoek komen als 10% zou lekken? Verbreed dus de onderzoekscope. De NAM pronkte op 7 maart met het toezeggingendocument. Komt er echt een dependance van SodM in Schoonebeek met inwoners? Dat is onwenselijk. De waterverspilling is te weinig uitgewerkt en een groot dilemma voor de komende jaren. Dit moet beter onderzocht en zwaarder meegewogen worden. Klopt de Euroclassificatie van niet-gevaarlijke stoffen wel? Benzeen, tolueen, extibenzeen en xyleen worden niet genoemd. SodM-adviezen zijn niet bindend: de NAM kan ze overnemen: hoe staat het met haar 'licence to operate'? Sluit de gemeenteraad zich aan bij de unanieme voorkeur van PS en gemeente Assen voor toepassing van de omgekeerde bewijslast in heel Drenthe? Stel een waarborgfonds in en stel de kaders van de Commissie Mijnbouwschade bij. Als stopmoment moet de magnitude terug van 3.0 naar 2.0 en doe nulmetingen bij alle woningen. De gemeenteraad kan als gekozen volksvertegenwoordigers hieraan bijdragen en moet zich er niet achter verschuilen dat zij i.c. geen bevoegd gezag is. Want als het allemaal toch veilig en verantwoord is en wel meevalt, dan is het toch geen enkel probleem om de schadeafhandeling beter te regelen dan nu? Afsluitend hebben de bewoners tweemaal hebben gehad: in september 2023 ambtelijk en onlangs bestuurlijk na een goed gesprek met wethouder Bos voor het niet-beantwoorden van de meerdere brieven van SAS – de eerste dateert al van maart 2023. Tot nu toe bleef een inhoudelijke reactie uit, een treurige en niet erg verantwoorde gang van zaken.
SP wil weten hoe SAS de omgekeerde bewijslast, het waarborgfonds en nulmetingen voor zich ziet.
Mevrouw Ensink benoemt dat de gedeputeerde de omgekeerde bewijslast voor heel Drenthe wil. De raad kan dit als advies meegeven aan het college, want het staat niet in het conceptbrief. Het zijn geen heilige gralen maar een van de stappen om de drempel te verlagen daar de schadeafhandeling nu nog niet geregeld is. De Commissie Mijnbouwschade heeft nog geen schade uitgekeerd en haar kaders zijn te krap. Nulmetingen bij alle woningen is een van de leerpunten uit de parlementaire enquête over de Groninger gaswinning, los van de ondergrond. Er moet meer gebeuren dan alleen maar toekijken wat er gaat gebeuren. Dat er meer bevingen komen rond Schoonebeek, is nu al bekend. Het toezeggingendocument wil een nulmeting alleen bij enkele huizen, maar de ondergrond kan op één erf al wisselend zijn en kan in één huis al tot verschillende schades leiden.
Wakker Emmen informeert of, als alle eisen die worden gesteld inclusief de bijdrage, goed worden afgekaart, SAS dan minder bezwaren heeft tegen de afvalwaterinjectie.
Mevrouw Ensink heeft niets gezegd over de bijdrage. Die speelt pas na de vergunning. Nu zijn de verwachtingen erg hoog gespannen rond het geld. De bijdrage moet onafhankelijk worden vastgesteld zonder dat iets in het vooruitzicht wordt gesteld. Natuurlijk moet de bijdrage voor de inwoners heel zorgvuldig worden geregeld. Nu is eerst een betere schadeafhandeling het

voornaamste. SodM en TNO hebben een hele trits adviezen gegeven over meer onderzoeken. Neemt de raad die mee, zetten B&W die in hun brief en neemt de staatssecretaris die over, dan is SAS benieuwd wat er uit een nieuwe bewonersenquête zal komen.
D66 hoort SAS refereren aan de beving van 2015 met 111 schademeldingen. Die zijn alle afgewezen. Graag iets meer context daarbij.
Mevrouw Ensink betoogt dat het kernpunt van de 111 schadegevallen in Emmen-centrum lag. De NAM liet een onderzoek uitvoeren door Witteveen & Bos, het college ging achter die bevindingen staan. Het onderzoek bleek waardeloos te zijn volgens heel veel wetenschappers. Maar de inwoners konden nergens terecht, moesten zichzelf verenigen en zelf een jurist bekostigen. Bij de rechtszaak is er uiteindelijk geschikt. Maar het gaat niet om het fixen van een scheur, maar om het hele proces. Als schade niet erkend wordt, er niet naar bewoners wordt geluisterd en zij nergens terecht kunnen, lopen zij daarop stuk en raken zij hun vertrouwen kwijt, ook in de overheid.
ChristenUnie beluistert dat volgens SAS de stopmagnitude van 3.0 te hoog is. Wat is wel acceptabel? Van de adviezen van SodM en TNO zijn wel degelijk punten meegenomen, zoals de (herziene) eindtermijn voor het vergunningstraject. Hoe kijkt SAS daarnaar?
Eigenlijk is alleen het voorkomen van aardbevingen acceptabel voor **mevrouw Ensink**. Er moeten aanvullende bodemonderzoeken komen. De zandige grond is heel zwaarwegend als uitgangspunt voor dat de bevingen 'wel mee gaan vallen'. Er wordt heel gemakkelijk gedacht over bevingen onder de 3.0, Maar de beving van 2.3 (2015) leverde al 111 schademeldingen op. Wil de raad dat op haar geweten hebben? Een drempelmagnitude van 2.0 is al beter, liever ziet SAS helemaal geen bevingen. De collegebrief is op meerdere plekken te zacht aangezet, zoals dat men *'ervan uitgaat dat dit wordt verwerkt in het meetplan'*. Dat moet zijn: 'wij willen dat (…)'. En niet *'TNO staat terecht stil bij deze materie'*, maar: 'TNO wil meer onderzoek.' Verder worden de inwoners nauwelijks betrokken bij het vergunningsspoor. Hoe kan SAS deze avond goed inspreken als men niet over het winningsplan beschikt? Het college roept EZK op *'vooral actief te blijven'* bij het ontzorgingsspoor: nee, dat is wat de inwoners juist wíllen: dat EZK actief moet blijven. In de afsluiting staat de gemeente moeite heeft met adviseren omdat hoogte en samenstelling van de bijdrage niet bekend zijn. Is dan toch weer geld leidend boven schade en inwoners?
VVD vraagt een toelichting op de genoemde dependance van de inwoners van Schoonebeek.
Mevrouw Ensink schetst dat volgens het toezeggingendocument een ontzorgtafel 2.0 moet komen met een rechtsvorm die de afspraken gaat controleren en de documenten openbaar kan maken. Maar hoe kunnen inwoners afspraken controleren als zij niet getoetst of doorgerekend zijn? Bovendien neemt de staatssecretaris daar zijn aansprakelijkheid ook niet in. Daar is toch het SodM als toezichthouder voor? En er is een website met de mijnbouwvergunningen die nog steeds niet actueel is. Gebeurt dat wel, dan wordt het geheel een stuk transparanter.

De heer Bouwmeester (Ontzorgtafel Schoonebeek) zegt dat inmiddels fase 2.0 van de ontzorgtafel is ingegaan, een korte fase met een gerichte opdracht. Inmiddels zijn vier van de zes bijeenkomsten geweest in zeer constructieve sfeer. De heer Bouwmeester wil ook SAS uitnodigen, omdat het toezeggingendocument de inwoners wel degelijk goed bedient. De genoemde maatregel wordt zeker geen dependance met inwoners voor werk dat andere partijen moeten doen (ook helder benoemd in het document). Het is bedoeld om de inwoners in eigen kracht te zetten en te beoordelen wat elders wordt gedaan. Op de informatiebijeenkomst van 25 april wordt het eindproduct (30 pagina's) van de ontzorgfase 2.0 gepresenteerd en collectief gedeeld, als actualisatie van de toezeggingen naar drie sporen: 1) technische monitoring die ook voor leken goed te volgen is; 2) mens en milieu, flora en fauna (vergroening en verduurzaming van de omgeving); 3) goede structurele overlegstructuur tussen NAM en omgeving. Het stuk bevat ook een concept-communicatieopzet die verdergaat dan de ontzorgtafel met 15 personen. Streven is een zo breed mogelijk gesprek met de samenleving die te maken krijgt met de gevolgen van de oliewinning.
D66 vraagt naar de achtergrond van de 15 personen aan de ontzorgtafel.

De heer Bouwmeester antwoordt dat na fase 1 de tweede fase is ingericht met een brede uitnodiging. Enkele partijen zagen liever een rol daarbuiten, zoals Dorpsbelangen, maar SAS schoof wel aan. Tijdens de laatste informatiebijeenkomst meldden zich meer mensen aan voor de ontzorgtafel 2.0: naast inwoners waren dat o.a. LTO en de Industriekring. Voor het vervolg wordt blijvend gestreefd naar een zo breed mogelijke vertegenwoordiging uit de samenleving.
GroenLinks informeert naar de risico's bij een toezichthoudend orgaan.
De heer Bouwmeester zegt dat er al toezichthouders zijn. De ontzorgtafel is dat nadrukkelijk niet. De ambitie is een gesprekstafel waar inwoners zich thuisvoelen, ook bij lastige discussies over de inhoud. Gaat de vergunning niet door, dan stopt het proces. Gebeurt dat wel, dan moet er langdurig een overlegstructuur komen om toezeggingen en overige afspraken te controleren, waarbij eenieder zich vrij voelt om toe te treden om zijn standpunten en/of zorgen te delen.
Wakker Emmen vraagt naar de verdeling voorstanders-tegenstanders onder de inwoners aan de ontzorgtafel. En hoeveel mensen schuiven daar gemiddeld aan?
De heer Bouwmeester kan de verdeling niet getalsmatig duiden: voor of tegen is niet relevant voor de discussie. Wel zijn er verschillen van mening en uitgesproken zorgen. Ondanks dat komt men aan tafel om mee te kunnen praten over aanvullende afspraken naast formele trajecten als het vergunningen- en bijdragespoor. Gemiddeld is het aantal leden ongeveer 15-20: zie verder de notulen. Het principe van fase 1 van een hoofdtafel met delegaties uit de samenleving en een tweede ring met overheden is verlaten: de laatste zijn nu volwaardig gesprekspartner en dat bevalt heel goed.
50PLUS informeert of er wel voldoende deskundigheid is aan de ontzorgtafel. Hoe verloopt de communicatie vanuit de tafel naar de Schoonebekers zelf?
Volgens **de heer Bouwmeester** zijn er inwoners met (technische) achtergrond met affiniteit met monitoring, kwaliteitszorg e.d. Voor hen is het een uitdaging om precies af te lezen wat er in alle verantwoordingsrapportages staat. Dit ook om de bevindingen begrijpelijk(er) te maken voor de samenleving en inhoudelijk beter het gesprek te kunnen voeren met de NAM. Daarnaast is er de expertise van SodM of TNO in het formele traject. Als de ontzorgtafel meent dat men tot actie moet overgaan, wordt dat ook uitgevoerd en worden middelen ter beschikking gesteld conform de toezeggingen. 25 april staat het communicatieplan op de agenda, waar inwoners een belangrijke rol in hebben gespeeld, als uitwerking van de betreffende toezegging. Daarnaast zijn er Mijnbouwvergunningen.nl en de Jaoknikker als betrouwbare media.

Mevrouw Weerman (Naoberschap Oliedorp (NOD)) betoogt dat NOD onder andere is opgericht om een ander geluid te laten horen tegen de inmiddels aanhoudende negatieve en gekleurde berichtgeving in sommige media over Schoonebeek e.o., met aanhoudende onjuiste en niet-geduide risico's van waterinjecties. Sinds mei 2023 sloten zich al meer dan 400 actieve inwoners aan. NOD staat voor de belangen van het dorp. 'Veilig en verantwoord' moet uiteraard vooropstaan in het besluitvormingsproces. Er mogen geen onaanvaardbare risico's zijn voor mens en milieu. Gelukkig zijn er rapporten van deskundige, onafhankelijke instanties als SodM en TNO die na grondige analyses concluderen dat de waterinjecties onder strikte voorwaarden veilig en verantwoord kunnen plaatsvinden. NOD pleit dan ook voor een positief advies aan EZK, mist aan de voorwaarden wordt voldaan. De uitkomst van de ongefundeerde, sturende en dus onbetrouwbare enquête of ongefundeerde meningen kunnen de besluitvorming vertroebelen: NOD distantieert zich hiervan, zoals eerder met de gemeente gedeeld. Het is van groot belang om de behoeften en zorgen van Schoonebeek serieus te nemen. Vanuit de sterke verbondenheid met de achterban en andere dorpsgenoten is NOD blij dat hun zorgen en vragen serieus worden genomen en actief worden besproken aan de ontzorgtafel, waar ook NOD aan deelneemt in een eerlijke en open dialoog om het vertrouwen van gemeenschap te behouden en eventuele zorgen weg te nemen. NOD wil ook de bijdragen van de herstart van de oliewinning inzetten voor Schoonebeek en omringende buurtschappen. Dit hangt af van de vergunning, maar NOD bereidt zich alvast voor op het vervolg. Vanuit de achterban zijn al veel inspirerende ideeën ontvangen voor het fonds: de energietransitie

en verduurzaming, economische vitaliteit en innovatie (ook na stopzetting van de olieproductie) en welzijn en sociale vitaliteit (impuls aan verbetering volksgezondheid en welzijn). De thema's zijn juist breed gekozen om er veel initiatieven onder te brengen. De eerste contouren van het procesvoorstel voor het bijdragespoor zijn geschetst en omarmd door de ontzorgtafel, die graag aanhaakt bij bestaande regelingen zoals de Regio Deal. NOD richt zich graag met alle inwoners en veel enthousiasme op het vervolgproces vanuit zijn kernwaarden constructief en verbindend.
Wakker Emmen informeert of NOD als deelnemer van de ontzorgtafel ook volledig ontzorgd is.
Mevrouw Weerman zegt dat NOD vanaf fase 2 lid is van de tafel.
50PLUS schrikt heel erg van de uitspraak 'ongefundeerde enquête'. Hoezo? De rapporten geven NOD geen aanleiding voor zorgen over het giftige H2S-gas. Leidt het betoog van inspreker Hilberink tot andere inzichten?
Mevrouw Weerman verwijst naar de uitgebreide argumentatie die al voor de uitkomst van de enquête is gedeeld met B&W – eventueel ook met de raadscommissie. Het betrof met name de zeer sturende vraagstelling en inleiding op de vragen, de ongeduide risico's – alleen bij angst ervoor werd een toelichting gevraagd – plus een onwenselijk wensenlijstje voor het bijdragespoor. Over H2S-gas: NOD is geen ingenieur en heeft geen (nauwelijks) affiniteit met de NAM, maar verlaat zich hiervoor op de deskundige instanties.
D66 vraagt of de NOD-gevoelens over de enquête alleen op de waterinjecties zien. Hoe staat NOD ten opzichte van het waarborgfonds en de omgekeerde bewijslast? 70-80% van de geënquêteerden is daarvoor.
Mevrouw Weerman erkent dat een enquête een uitgelezen toetsinstrument kan zijn. Maar in dit geval was het, los van de uitslag, niet objectief. De volgorde in vragen klopte niet en de enquête was niet representatief: er werd alleen naar geslacht en leeftijd gevraagd. Het waarborgfonds is bij wet geregeld. De Commissie Mijnbouwschade gaat over de omgekeerde bewijslast: ook de schadeafhandeling is bij wet geregeld.
ChristenUnie hoort dat NOD een ander geluid afgeeft dan de tegenstanders, maar die kwamen met meer fundamentele discussie over oliewinning versus energietransitie (Klimaatakkoord Parijs). Hoe staat NOD meer algemeen in die discussie of je oliewinning al dan niet nog zou moeten willen?
Mevrouw Weerman zegt dat NOD de herstart van de oliewinning, mits veilig en verantwoord, juist als een enorme kans.

Mevrouw Mulder (inwoner Schoonebeek) is tegen hervatting van de oliewinning en de afvalwaterinjecties, net als een grote meerderheid blijkens de enquête. Een kleine minderheid ziet bij de oliewinning inclusief injecties de kleine tegemoetkoming wel zitten. Het klopt dat de NAM het dorp meer welvaart en werkgelegenheid heeft gebracht, maar er waren ook aardbevingen en lekkages, zoals het H2S-gas. NAM en EZK deden de belofte van 'het grote geld', inmiddels komt er via een belasting- en compensatiemaatregel slechts 1 euro per olievat naar Schoonebeek zonder enige rechtstreekse compensatie. Voor meer draagvlak zijn er het ontzorg- en bijdragespoor, maar die schamele euro ziet mevrouw Mulder niet als serieuze bijdrage, ontzorgd voelt zij zich evenmin. NAM spreekt over mooie kansen voor het dorp, maar de kans die mevrouw Mulder ziet sinds de bijeenkomst van 7 maart, is die op toenemende aardbevingen door de afvalwaterinjecties, zoals vastgesteld door TNO zelf. Men ziet de injecties vreemd genoeg niet als giftig, terwijl de resten van afval- en andere stoffen als benzeen en tuoleen bevatten, waarvan TNO zelf zegt dat die bovengronds eigenlijk niet verantwoord zijn. Laat die stoffen dus mooi zitten en start de oliewinning niet opnieuw op. Dat de winning van gas en olie plus injecties met risico's gepaard gaan en NAM niet altijd een betrouwbare partner is geweest, blijkt wel uit de vele voorbeelden zoals Groningen, maar ook uit de scheuren in buizen in Twente die ondanks monitoring door het SodM een jaar lang buiten beeld bleven, de rechtszaak van het OM tegen NAM inzake illegale lozingen van afvalwater en de recente lekkage van afvalwater in Farmsum. Voorts wringen de adviezen van SodM en TNO met elkaar. Volgens SodM is er sprake van zandgrond in Schoonebeek met een nauwelijks verslingerend effect bij bodembewegingen, volgens TNO zal er bodemdaling

plaatsvinden door inklinking van kleine veengronden en nauwelijks door olie- en gaswinning. Maar bij zandgronden kan de bodemdaling van enkele tientallen centimeters dus niet komen door inklinking van klei en veen, maar door gas- en oliewinning? En bij klei- en veengronden vindt toch juist wel een opslingerend effect plaats bij bodembewegingen – zelfs in toenemende mate volgens TNO? Niemand weet dus feitelijk wat de oliewinning en injecties met de bodem gaan doen en naijleffecten zijn pas op lange termijn merkbaar. Misschien zullen de huidige omwonenden geen problemen kennen, maar zij hebben ook een verantwoordelijkheid richting volgende generaties. Bovendien gaat NAM 5,5 miljoen liter schoon water per dag gebruiken voor het opwekken van stoom om de stroperige olie te winnen. Daarvan is driekwart van de hele gemeente Emmen dagelijks van schoon water te voorzien. Hoe verhoudt zich dit alles tot meer droogte en watertekorten? Alles overwegend verzoekt mevrouw Mulder zich met klem achter de meerderheid in Schoonebeek te scharen en een krachtig negatief advies af te geven over de geplande NAM-activiteiten.
Wakker Emmen vraagt hoeveel last of ongemak mevrouw Mulder heeft gehad van de oliewinning of bodemdaling.
Mevrouw Mulder ervoer tijdens de eerdere winning zelf vooral de geuroverlast van rotte eieren van het giftige H2S-gas, net als haar moeder en broer die elders wonen. Bovendien is er scheurvorming in haar huis op onverwachte plekken; onbekend is of die het gevolg is van oliewinning.

De heer Spiegelaar (NAM) heeft lang getwijfeld, maar gaat toch inspreken. In februari 2020 werd NAM uitgenodigd in de raadszaal om met vijf andere overheden te spreken over de overheveling van de waterinjecties naar Schoonebeek. Die overheden schetsten daar hun gebiedsproces met drie werkstromen. De houding van NAM was van begin af aan luisterend, feitelijk, transparant en bescheiden. De bewoners uitten in fase 1 van de ontzorgtafel hun zorgen over de oliewinning, waterwinning en waterinjecties. Hierna heeft NAM zijn plannen echt substantieel aangepast in een toezeggingenkader en de vergunningaanvragen. Over ‘veilig en verantwoord’ zal de heer Spiegelaar als belanghebbende zich niet uitspreken; hij verwijst naar de adviezen van TNO en SodM. Ook voor NAM is ‘veilig en verantwoord’ essentieel voor de komende 10-15 jaar, anders kan men ook niet de beoogde baten realiseren. Een inwoner zei dat wat NAM kwam halen, hem wel duidelijk was, maar niet wat NAM kwam brengen: een essentiële vraag. Volgens de maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) kan de oliewinning voor de omgeving werkgelegenheid, lokale inkoop en belastingen voor regionale overheden betekenen. Voorts werken andere lokale partijen aan de energietransitie met een groeiende behoefte aan groene elektriciteit. NAM wil via een lokaal-voor-lokaal-concept die transitie versnellen. Dilemma is dat de NAM-bijdrage nooit genoeg is, toch zegde het bedrijf met gepaste trots een substantiële particuliere bijdrage toe ad 30-45 miljoen euro voor de komende 15 jaar, eventueel meer. Voor de vraag of de oliewinning nog wel noodzakelijk is, wordt verwezen naar de niet als rechts bekendstaande ‘Avondshow met Lubach’ van twee weken geleden, met een erg mooi inkijkje in de Nederlandse energievoorziening aan de hand van vrij ontnuchterende getallen. NAM wil de oliewinning concurrerend hebben met de kwaliteit van importolie, ook qua emissies. Het bedrijf is de grootste investeerder in Emmen in duurzame initiatieven zoals Windpark Pottendijk, GZI Next met een zonnepark en een biogas- en waterstofinstallatie. Bij nut en noodzaak van de oliewinning gaat het dus om ‘en-en’. De oliewinning was 80 jaar lang onderdeel van de lokale samenleving. NAM hoopt daar in de toekomst nog een rol in te mogen spelen en dankt de gemeente voor haar aandacht voor het gebiedsproces van de afgelopen twee jaar.
D66 ervaart bij MKBA’s dat de opbrengsten meestal naar de Staat gaan en zouden ‘neerdruppelen’ in de regio. Toch blijven investeringen in OV bijvoorbeeld achter in deze regio. Hoe komt NAM toch tot die conclusie? Het klopt dat fossiele brandstoffen nog een rol spelen in het energieverbruik. Maar juist de dikke Schoonebeker olie is toch moeilijk als energiebron te gebruiken?

De heer Spiegelaar zegt dat in de MKBA naar werkgelegenheid, lokale inkoop (20 miljoen per jaar) en overheidsbelastingen (enkele miljoenen per jaar) is gekeken. Sinds de boycot van Rusland importeert Nederland vrijwel al zijn olie als CO2-footprint, die enorm gestegen is. Inzet van NAM is de oliewinning kwalitatief net zo duurzaam te laten zijn als importolie.
ChristenUnie vraagt te reflecteren op het waterverbruik en de alternatieven uit eerdere studies.
De heer Spiegelaar spreekt van een complexe materie met heel grote getallen. 's Winters wordt het enorme wateroverschot zo snel mogelijk afgevoerd. 's Zomers zijn er droogte en watertekorten: met name dan gaat het over peilbeheer en waterhuishouding als uitdaging. De dagelijkse waterconsumptie vanuit rioolwaterzuivering is ongeveer gelijk aan vier sproei-installaties van een boer. Het watertekort in de zomer is volgens het waterschap ongeveer een kleine 3% van het totale regioverbruik. Daarom heeft NAM toegezegd om te onderzoeken hoe zijn blauwe voetafdruk is te reduceren, met name in de zomerperiode, om meer water vast te houden in het gebied.
VVD informeert naar de toekomstplannen van NAM inzake mogelijke verkoop van velden.
De heer Spiegelaar antwoordt dat de velden op zee te koop staan; hiervoor zijn biedingen ontvangen. De velden op land staan niet te koop – ook niet bij Schoonebeek en ook niet als de vergunning wordt afgegeven – en die hebben ook nooit te koop gestaan, in weerwil van de geruchten in Schoonebeek. NAM zal lokaal alles in het werk stellen om het project zelf te realiseren.
Wakker Emmen vraagt meer duidelijkheid over het H2S-gas dat zo nu en dan ontsnapt. Hoe gevaarlijk c.q. veilig is dit voor de omgeving? Bij de participatie in Schoonebeek gaat het om een pilot. Zijn er zaken die NAM anders zou doen in combinatie met EZK? NAM vindt 'veilig en verantwoord' essentieel. 7 maart zijn de onderzoeksrapportages besproken met adviezen die niet bindend zijn. Hoe kijkt NAM tegen die adviezen aan en wil zij die nog iets meer in beton gieten?
De heer Spiegelaar spreekt van een 'middenzuur' gasveld met H2S. Bij de winning moet het H2S behandeld worden voor transport van het gas. Het Schoonebeker veld is al enige tijd ingesloten omdat er onvoldoende zuiveringscapaciteit is. NAM verwacht daar nog zo'n 190 miljoen kuub gas uit te winnen (3% van het totaal) via een zuiveringsinstallatie, waar het H2S gezuiverd en gebonden en als 'zoet gas' wordt ingevoerd nabij Coevorden in het Gasunie-net. GZI heeft voorheen decennialang gas verwerkt dat vijf tot tien keer zuurder was dan H2S. Zowel TNO als SodM is volledig op de hoogte van de gascompositie in het reservoir en heeft dat integraal meegenomen in hun adviezen en conclusies. Over wat beter had gekund: in het begin had NAM de toestemming van de overheden afgewacht voor men de vergunningaanvragen indiende. Dat voelde toen best oncomfortabel. Hiervoor kreeg NAM de mondelinge toezegging dat de vergunningverlening binnen de reguliere termijn zou plaatsvinden. Na anderhalf jaar overleg gingen de overheden akkoord en na meer dan twee jaar in het proces loopt de vergunningenprocedure nu al negen maanden. Bij een evaluatie wil NAM dat nog eens aankaarten. Het bedrijf kan aan de voorkant niet alleen maar geven, er moet aan de voorkant ook duidelijkheid komen over de vergunningen. Vandaar de oproep om in het gemeentelijk advies aan EZK op te nemen dat niet alleen inwoners en overheden, maar ook NAM behoefte heeft aan duidelijkheid. De technische adviezen van SodM en TNO zijn niet aan de NAM, EZK is bevoegd gezag. De heer Spiegelaar wil eerst het vergunningsbesluit van de staatssecretaris en de betrokken voorwaarden afwachten alvorens commentaar te leveren op de technische adviezen. Wel ziet NAM beide adviezen als werkbaar.
50PLUS verwijst naar de NAM-brief aan EZK uit 1996. De heer Spiegelaar bevestigt nu, niet van plan te zijn om het Schoonebeker veld te verkopen. Blijft hij erbij dat NAM het veld niet te koop aangeboden heeft, de locatie Schoonbeek nooit in de verkoop is geweest en dat ook niet na de vergunning zal gebeuren, terwijl de velden op de Noordzee wel te koop staan?
De heer Spiegelaar kent de brief uit 1996 niet. Hij bevestigt dat het Schoonebeker veld nooit in de verkoop heeft gestaan en is evenmin bekend met enige actie daartoe na de vergunning.

De heer Streutker (inwoner Vlieghuis) woont tegenover een van de putten die beoogd is om productiewater erin te injecteren. Hij is actief betrokken bij de kaders voor het bijdragespoor. Er

zou een conceptbrief zijn waarmee gestuurd wordt op beleid, waardoor de staatssecretaris uiteindelijk minder heeft geleverd dan had gemoeten. De omwonenden moesten anderhalf jaar wachten op een schimmin onderhandelingsspel over de compensatie, waarbij ze niet actief betrokken mochten zijn. De Contourennota Mijnbouw schetst een toekomst waarbij het rendement deels achterblijft in het gebied. Zeer terecht, zodat na het stoppen van de oliewinning een nieuwe economie is te starten en het gebied het welvaartsniveau behoudt. NAM is deze toezegging nagekomen, net als het Rijk voor een evenredig deel. Dat EZK nu het minimale van het minimale levert, werd al verwacht door de cynici onder de bewoners. Afgelopen herfst heeft de heer Streutker aan tafel met de staatssecretaris en EZK-medewerkers uitgelegd wat ‘naoberschap’ inhoudt: naast ‘een goede buur’ is het ook niet vrijblijvend. De staatssecretaris en zijn medewerkers konden zich hier volledig in vinden, maar hebben het kennelijk niet begrepen. Vandaar het dringende verzoek om er nogmaals bij EZK op aan te dringen om dit besluit te heroverwegen.

3. Sluiting

Voorzitter H.A. Bos kondigt de raadscommissie W&R aan van 12 maart met agendapunten 9A en 9B die over dit thema gaan. Insprekers kunnen hun betoog ook mailen naar griffie@emmen.nl, zodat het op iBabs is te plaatsen voor raads- en commissieleden. Hij dankt de insprekers expliciet voor de tijd en moeite die zij hebben genomen om in te spreken en sluit de openbare hoorzitting om 21.31 uur onder dankzegging.